పచ్చని జీవితానికో నచ్చిన రూలు

"అక్కా, నన్ను ఆశీర్వదిస్తావా?"

చేతిలో గరిట పక్కనపెట్టి పకపక నవ్వింది పద్మావతి.

"ఏ డ్రామాలో డైలాగ్ రా, కృష్ణా! ఇది" ఆమె నవ్వు తెరల మధ్యగా అతని కళ్ళలోకి చూచి ఉలిక్కిపడింది. అతని కళ్ళు ఆర్ద్రంగా ఉన్నాయి.

"నవ్వకు పద్మక్కా!"

"ఏమైందిరా తమ్ముడూ?" అతని పక్కగా వచ్చి కూర్చుంటూ అంది.

అతను ధైర్యంగా, సూటిగా అక్క కళ్ళలోకిచూచాడు ఒక్క క్షణం. వెంటనే రెప్పవాలుస్తూ అన్నాడు!

"నేను నీకంటే చిన్నవాణ్ణి, పద్మక్కా! నేను తప్పు చేస్తే నువ్వు కాక, నన్నెవరు మన్నిస్తారు? నాకు చెప్పడానికి ఎందరు ఉన్నా, నేను చెప్పుకోవడానికి నువ్వు కాక ఇంకెవరున్నారు?"

ఎప్పుడూ గలగల నవ్వుతూ, అందరినీ నవ్విస్తూ విచార మంటే ఎరగనట్టు ఉండే యీ పసివాడికేమయింది.

"నేను మంజులను పెళ్ళి చేసుకోబోతున్నా నక్కా!"

ఉలిక్కిపడింది పద్మ,

"ఎవరు? బాబూరావు మాస్టారు కోడలు మంజుల గురించేనా నువ్వు చెపుతున్నది."

'అవును.'

ఆమె మాట్లాడలేదు. అతని చెవులు ఆమె తీర్మానం కొరకు ఎదురుచూస్తున్నాయి.

'ఆ అమ్మాయి విధవ, పైగా మన కులం కూడా కాదు.' ఆమె తెప్పరిల్లి అంది.

అతను కళ్ళెత్తి అక్క కళ్ళలోకి సూటిగా చూస్తూ అన్నాడు;

'అన్నీ తెలుసు, పద్మక్కా!'

'నువ్వు .... నువ్వు .... సంప్రదాయాలమైకంలో ఉన్న యీ సమాజాన్ని, తట్టుకోగలవా?' ఆమె సన్నగా గొణిగింది.

అతను చిఱునవ్వు నవ్వాడు.

'సంప్రదాయాలు కాలాన్నిబట్టి, అవసరాలనుబట్టి మన కళ్ళముందే మార్చబడుతున్నాయని, ఈ సంప్రదాయాన్ని హర్షించే రోజులుకూడా ముందున్నాయనీ నీకు తెలియదా పద్మక్కా?'

ఆమె మాట్లాడలేదు కొన్ని నిమిషాలు.

తమ్ముడి కళ్ళలోకి జాలిగా చూస్తూ అంది 'మన యీ ప్రత్యేకమైన ఆచరణను నలుగురి నోళ్లలోనుండి కప్పిపెట్టుకోవడానికి మనకు చేతిలో చాలినంత డబ్బైనా లేదు కదరా తమ్ముడూ!'

అతనీమారు నిరసనగా నవ్వాడు

'నేను చేయబోతున్న ఈ పనిని లోకం కళ్ళనుండి కప్పిపుచ్చాలని అనుకోవడంలేదు పద్మక్కా!'

'అయితే....అయితే, నువ్వు ఆదర్శాల పేరిట, ఆ అమ్మాయిమీద జాలితో ఈ నిర్ణయం చేసుకోలేదు కదా? అదే నిజమయితే, ఆ తరువాత ఆ పిల్లను రెండింటికి చెడ్డ రేవడిని చేసినవాడవవుతావు.'

'అక్కా!' అక్క కళ్ళలోకి దీనంగా చూశాడు. 'నీకు నా మీద నమ్మకం లేదా, పద్మక్కా!'

ఆమె నిండుగా నవ్వింది. ప్రేమగా తమ్ముడి తల నిమురుతూ అంది;

'లేక కాదు నాయనా! మన మనసు కోతిలాంటిది. అంతలోనే నవ్వుతుంది, అంతలోనే ఏడుస్తుంది. అదీ కాక ఆడదానికున్న మనశ్శక్తి మగవాళ్ళకి వుండదయ్యా! అంతేగాని, నిన్నుగాక ఇంకెవరిని నమ్ముతానురా కృష్ణా!' అఖరి మాటలంటున్నప్పుడు ఆమె కళ్ళలో నీళ్ళు నిండాయి. ఆ నీటి పొరల వెనక ఆమె భర్త కదలాడాడు. భర్త దగ్గర నమ్మకాన్ని పొందలేని, దౌర్భాగ్యురాలు. భర్తను పూర్తిగా విశ్వసించి మోసపోయిన అదృష్టహీనురాలామె. అపనమ్మ

శాలు, ఉత్తమ ఆకర్షణల మధ్యగా మాత్రమే సంసారం చేస్తున్న ఆమెకు తమ్ముడు తప్ప మరెవ్వరూ లేరు.

* * *

పద్మ భర్తకి తమలపాకు చిలకలు చుట్టి ఇస్తూ ఆలోచిస్తూంది.

'ఈ విషయాన్ని భర్తకెలా చెప్పడం? అతను యీ పనిని హర్షిస్తాడా? ఆమోదిస్తాడా?....ఊహుఁ తనకు బాగా తెలుసు. తమ్ముడిమీద వ్యంగ్యబాణాలు విసిరి, తన హృదయాన్ని చిత్రహింసపెడతాడు. కానీ.... కానీ చెప్పి తీరాలి. చెప్పాక వినవలసిన నాలుగుమాటలు గుండెలు చిక్కబట్టుకుని వినేస్తే ఆ తరువాత నిశ్చింతగా ఉండవచ్చు. అంతేగాని, ఇప్పుడు తను అతనినుండి ఈ విషయాన్ని దాచిపెడితే, తరువాత వచ్చే పరిస్థితులకు తను తట్టుకోలేదు.'

'ఏమండీ!'

'ఏమిటి?' అన్నట్టు చూచాడతను.

సంశయిస్తూ, సంశయిస్తూ మెల్లిగా చెప్పింది పద్మ;

'మా తమ్ముడు, బాబూరావు మాస్టారి కోడలు మంజులను చేసుకోవాలనుకుంటున్నాడు.'

ప్రసన్నంగా వున్న అతని ముఖంలో బొమ ముడిపడింది. ఆ తరువాత అతను మాట్లాడకుండా తిరిగి పడుకున్నాడు.

భర్త యీ రకం ప్రవర్తన చాలా కొత్తరకంగా అనిపించింది పద్మకు. ఆమెకు తెలుసు - తన భర్తకు ఇలాటి ఆదర్శాలంటే గిట్టవని. పెద్ద రాద్ధాంతం చేస్తాడనుకుంది.

దానికి విరుద్ధంగా తన అయిష్టాన్ని తనలోనే దాచుకుని, మౌనంగా పడుకున్న భర్తను తలుచుకోగానే అతనిమీదున్న కొండంత ప్రేమ పైకి పొంగింది. అతని తలమీద చెయ్యివేసి నిమురుతూ, నిశ్చింతగా ఎప్పుడు నిద్రపోయిందో నిద్రపోయింది. ఇంకా తెల్లవారకముందే, భర్త కుదుపులకు కమ్మటి కలల మైకంనుండి తేరుకుని గబుక్కున లేచి కూర్చుంది పద్మ.

'నీకు మొగుడే కావాలో, తమ్ముడే కావాలో ఆలోచించుకో'

ఇంకా నిద్రమత్తు వదలని పద్మకు ఆ మాటల కర్థం బోధపడలేదు.

'ఏమిటి మీరంటున్నది?'

'ఇటువంటి అప్రాచ్యపు పనులు మా యింటా వంటా లేవు. మీ తమ్ముడు ఒక చెడిపోయినదాన్ని రేపొద్దున 'తగుదునమ్మా' అని తాడు కట్టుకుని, పెద్ద ఘనకార్యం చేస్తున్నట్టు మనింటికొస్తే నేను తలఎత్తుకు తిరగలేను.'

పద్మ మైకం పూర్తిగా దిగిపోయింది. ఆమె అందమైన కల కరిగిపోయింది. ఆమెకు దాంపత్య జీవితంలో మొదటి మారు కలిగిన ఆనందం తాలూకు స్మృతి క్షణం మాత్రం మిగలకుండా వెనక్కి తప్పుకుంది.

పద్మ పూర్తిగా మూగదయిపోయింది.

'మంజుల చెడిపోయిందా? భర్తతో రెండుమాసాలు మాత్రం కాపురం చేసి అతను అస్తమిస్తూ ఆమె నూరేళ్ళ

జీవితాన్ని బ్రద్దలుచేసిపోతే, మౌనంగా అత్తమామలచాటున గుట్టుగా బ్రతకడమే ఆమె చేసిన చెడ్డపనా? ఎవరో ఉదారుడు మనస్ఫూర్తిగా నిన్ను పెళ్ళిచేసుకుని, కొత్త లోకాలు చూపిస్తాను, రమ్మంటే అందుకు ఒప్పుకుని తన బాటను తను వెతుక్కోవడమే ఆమెవల్ల జరిగిన దోషమా?' ఆమెకంతా అయోమయంగా ఉంది.

'మా తమ్ముడు రెండో పెళ్ళి మంజులను చేసుకుంటే, వాడి పవిత్రత పాడవుతుందా? దానితో వీళ్ళ పరువుప్రతిష్ఠల కుండకు చిల్లి ఏర్పడుతుందా? అదే నిజమయితే, వీళ్ళ చెల్లెలు భర్తచాటున వ్యభిచరిస్తుంటే వీళ్ళకు చీమ కుట్టినట్టయినా ఎందుకు లేదు? తన భార్యకు చెప్పి మరీ పరాయి స్త్రీలతో సరసాలాడడానికి వెళ్ళే ఈయనకు ఆ మాటలనడానికి మనస్సెలా ఒప్పింది?'

ఆమెకు తెలుసు తన తమ్ముడు చేస్తున్న యీ పని సంఘ విదూరమని. కానీ .... కానీ ఆమె బాధల్లా తను అసహ్యించుకునే ఇలాటి సంఘానికి తన భర్త ప్రతినిధి అయినందుకు.

'తను కోరుకున్నదీ, తన కలల్లో ఊహించుకొన్నదీ ఇలాటి భర్తనా? తన ఊహల్లో ఎంత ఉన్నతంగా ఊహించుకుంది! ఎంత విశాలంగా ఉండాలని కోరుకుంది! కుత్సితమైన మనుషుల్ని అసహ్యించుకునే తనకి బాగా గర్వభంగం జరిగింది. తన భర్త, తన సర్వస్వం, తన ప్రాణం - అంత ఉదారుడు కాకపోతే మానే, ఉదారులను హర్షించే

మన స్త్రీత్వం కూడా కాకపోయిందే!' గిలగిలలాడే మనస్సులో వెర్రిగా భర్తవైపు చూసిందామె.

'ఏం అలా చూస్తావు? నీ తమ్ముడు ఆ మంజులను చేసుకుంటే వాడు కాదు కదా, నువ్వు కూడా నా గడప తొక్కడానికి వీలులేదు.'

ఉలిక్కిపడింది పద్మ. మరీ అంత కఠోరంగా అతను శాసిస్తాడనుకోలేదామె. సంఘాన్ని, దురాచారాల్ని అసహ్యించుకునే ఆమెకు సంఘానికి దూరంగా, దానికి వ్యతిరేకంగా బ్రతకాలంటే భయం.

భవిష్యత్తును తలచుకుని భయంతో ముద్దకట్టుకుపోతున్న భార్యను ఉద్దేశించి మరలా అతనే అన్నాడు;

"ఏమిటింకా ఆలోచన? నా పట్టుదల నీకు తెలియంది కాదు."

'అవును తన భర్త పట్టుదల తనకు తెలియనిదా? పట్టుపట్టి తన ముసలితల్లినీ, రోగిష్టి తండ్రినీ, యౌవనవతియైన చెల్లెలినీ తనకు భారమని పరమదరిద్రుడైన తమ్మునింటికి తోలేసిన అతని పట్టుదలా, ఔదార్యమూ తనకు తెలియనివా?',

చిరునవ్వుతో వెళ్ళి, వేలముఖంతో తిరిగి వస్తున్న అక్క ముఖం చూడగానే కృష్ణ గుండెలు జారిపోయాయి.

'మరలా ఏమి సమస్య తెచ్చిపెట్టాడు బావ? ఈ సహృదయురాలిని ఎందుకింత కటు కట్టి సాధిస్తున్నాడు?

అతని అదృష్టాన్ని అతనెందుకు గుర్తించలేకపోతున్నాడు?'

అతను తన అక్క దౌర్భాగ్యం గురించి చింతపడు తుంటే, అతని రెండు చేతులూ పట్టుకుని అతని కళ్ళలోకి దీనంగా చూస్తూ అంది పద్మ;

"కృష్ణా! నీ చేతిమీదుగా నా పెళ్ళి చేశావు. నా కొరకు ఇంతవరకూ నీ ప్రతి రక్తపుబొట్టునూ ధారపోశావు. నా కాపురంలో నీ చేతులతోనే చిచ్చుపెట్టకురా, తమ్ముడూ!"

"పద్మక్కా? నేనా?" అతను వెర్రిగా అక్క కళ్ళ లోకి చూశాడు.

ఆమె కళ్ళనీళ్ళతో బేలగా అవునన్నట్టు తల ఊపింది.

"నేనేం చేస్తే నీవు కళకళలాడుతూ ఉంటావో చెప్పు పద్మక్కా!" ఈ అభియోగానికి అర్థం తెలియని కృష్ణ చాలా నెమ్మదిగా అడిగాడు.

ఆమె అంతర్యం బాధతోనూ, అవమానంతోనూ ఉండచుట్టుకుపోతూంది. 'తన భర్త తాలూకు నిజస్వరూపాన్ని కనీసం తమ్ముడి దగ్గరకూడా బయటపెట్టడానికి ఆమె మనస్సు అంగీకరించడంలేదు. కానీ, తప్పదు. చెప్పితీరాలి. తన రక్తంలో రక్తమయిన తమ్ముణ్ణి బ్రతిమలాడుకుని, తన కాపరం నిలబెట్టుకోవాలి' తమ సంసారాల్లో ఎన్ని అయిష్టాలు ఎన్ని అవకతవకలు ఉన్నా సరే, భర్త కాళ్ళముందు కాలం వెళ్ళబుచ్చడం కంటే మరో గత్యంతరం లేదనుకునే వేలాది మంది స్త్రీలకు ప్రతినిధి పద్మ.

"ఏమైంది ? ఏమైంది, పద్మక్కా అసలు ?"

ఆమె కళ్ళు వాల్చుకుని, ఊపిరి బిగపట్టుకుని చెప్పింది :

"నువ్వు పెళ్ళిచేసుకోవడం మీ బావకు ఇష్టంలేదురా"

అతను ఒక్క క్షణం వెనక్కు తగ్గాడు.

"ఎందుకని ?" అతని కంఠస్వరం కఠినంగా మారిపోయింది.

ఆమె దానికి జవాబు చెప్పలేదు.

" నువ్వు మంజులను చేసుకునే పక్షంలో ఆయన నన్ను వదిలేస్తారట."

అతను ఆ జవాబును వినిపించుకోలేదు.

"ఎందుకని ? అని అడుగుతున్నాను నేను."

తమ్ముని జీరలువారిన ఎర్రటి కళ్ళలోకి భయం భయంగా చూసిందామె.

అక్క కళ్ళలో బేలతనానికి నిలువుగా నీరయిపోయాడు కృష్ణ.

"అక్కా ! నాకు తెలుసు నువ్వు చెప్పనక్కరలేదు. కానీ....కానీ, నువ్వేమనుకుంటున్నావు, పద్మక్కా ?"

ఆమె విచారంగా నవ్వింది. "ఏమనుకోమంటావురా ! నువ్వే చెప్పు."

"పోనీ ఇది చెప్పు, పద్మక్కా ! ఒక దౌర్భాగ్యురాలి కాపురం నిలబెట్టడమేనా నేను చేస్తున్న నేరం ? దానికి నువ్వు కూడా నిందిస్తున్నావా ?"

ఆమె ఒక్క క్షణం మాట్లాడలేదు. తన బలాన్నంతా కూడదీసుకుని అంది

"నువ్వు చేసే పని నేరమో, కాదో నాకు తెలియదు, నాయనా! కానీ, నేను చెప్పేది-ఒక పడిపోయిన సంసారాన్ని నిలబెట్టే వుద్దేశంతో, నిలుచున్న సంసారాన్ని పడద్రోయడం న్యాయం కాదురా."

దెబ్బతిన్నట్టు చూశాడు కృష్ణ.

"బావ మూర్ఖంగా ప్రవర్తిస్తే నువ్వుకూడా దానికి అవునంటావా?"

ఆమె నిశ్చలంగా అంది;

"ఆయన మూర్ఖుడవనీ, మరెవరన్నా అవనీ.... అతను నాకు కట్టుకున్న మొగుడు. అతని నీడలో ఉండటమే నాకు సంతోషం. ఆ తరువాత నీ ఇష్టం."

కృష్ణ అక్క కళ్ళలోకి తదేకంగా, చిత్రంగాచూశాడు. తరువాత బలవంతంగా కంఠంలోకి మృదుత్వాన్ని తెచ్చుకుంటూ అన్నాడు;

"అయితే చెప్పు, నన్నిప్పుడేం చేయమంటావో చెప్పు."

తమ్ముడి ప్రవర్తనతో ఆమె భావ గాంభీర్యం సడలిపోయింది.

"కృష్ణా! నీ సుఖాన్ని కాదనేంత స్వార్థం నాలో లేదు. కానీ, కృష్ణా! లోకమంతా నీలా లేదు. భర్తచేత కాదనబడ్డ స్త్రీకి యీ సమాజంలో భద్రత కూడా లేదురా. అందుకే నిన్నింత బ్రతిమాలుకుంటున్నాను. నీ చేతులతో

నిలబెట్టిన నీ అక్క కాపరాన్ని నీ చేతులతోనే పడదొయ్యకు. నిన్ను చేతులు జోడించి ప్రార్థిస్తున్నానురా."

కృష్ణ మరేమీ మాట్లాడలేదు. అక్కను ఓదార్చ లేదు. కలతపడ్డ మనసుతో అక్కడినుండి వెళ్ళిపోయి, అర్థరాత్రి తిరిగి వచ్చి అక్కకు మాట ఇచ్చాడు.

'అలాగే, మీ ఇష్టమే. మంజులను పెళ్ళి మాత్రం చేసుకోను.'

అప్పటికి ఆవేశం సడలిపోయిన పద్మకు తమ్ముడి జవాబు శాంతినివ్వలేదు. అతని నిర్ణయాన్ని ఆమె అంతరాత్మ ఒప్పుకోలేదు. తమ్ముడి తల నిమురుతూ అంది

'పోనీ, మీ ధగ్గర నాకింత చోటిస్తారా కృష్ణా!'

'దేనికి?'

'నాకు కోరికలెలాగూ లేవు. కోరికలున్న మిమ్మల్ని క్షోభపెట్టి నేను బావుకునేది మాత్రమేముంది! నువ్వు మంజులను పెళ్ళిచేసుకో'.

విరక్తిగా నవ్వాడు కృష్ణ

'వద్దు పద్మక్కా! ఈ ఇంటికి ఒకే ఒక ఆడపడుచువు నువ్వు. నువ్వు కంటతడిపెడితే మాకు శుభం లేదు మగవాణ్ణి నన్ను అనగలిగే సాహసం సంఘానికి లేదు ఫరవాలేదు. నువ్వు బావదగ్గరికి వెళ్ళు నీ పుట్టింట్లో సంఘం ముద్రించిన ఆడదిక్కు లేకపోయినా, నేనున్నానని మాత్రం గుర్తుంచుకో.'

* * *

కొంతకాలంగా తమ్ముడికీ, వాడు ఏర్పరచుకున్న సంఘవిదూరమైన సంసారాన్నిచూడాలనే గాఢమైన కోర్కెను

ఇక దాచుకోలేకపోయింది పద్మ. తన రక్తంలో రక్తమైన తమ్ముడిని చూడాలనే గాఢమైన ఆమె వాంఛ ఈనాటికి బహిర్గతమైంది.

భర్తదగ్గరకు మెల్లిగా చేరి ప్రాధేయపూర్వకంగా అడిగింది;

'ఒక్కమారు కృష్ణుడి దగ్గరకు వెళ్ళివస్తానండీ.'

వెకిలిగా నవ్వాడతను.

'ఎవరి దగ్గరకు? ఆ గోపాలకృష్ణుడి దగ్గరికా?'

అతని అపహాస్యం ఆమె హృదయాన్ని నేరుగా వచ్చి తగిలింది. తనకోరకు, తన సంసారంకోరకు తన తమ్ముడు చేసిన త్యాగాన్ని తలుచుకున్నప్పుడల్లా ఆమె గుండెలు పశ్చాత్తాపంతో పగిలిపోతాయి. తన అక్క సంసారాన్ని నిలపడానికి మంజులను పెళ్ళిచేసుకోనని మాటఇచ్చిన అతను తనను నమ్ముకున్న మంజులనుకూడా అన్యాయం చేయలేదు. నలుగురెదుట నాలుగు అక్షింతలు పడకుండానే, దేవుని ఎదుట పూలమాలలయినా మార్చుకోకుండానే, రిజిస్ట్రార్ ఆఫీసులో సంతకాలయినా చేయకుండానే వాళ్ళ అంతరాత్మల సాక్షిగా వాళ్ళిద్దరూ దంపతులయ్యారు. వాడు చేసిన ఈ త్యాగంవల్ల వాడు, వాడిద్వారా మంజుల ఎందరి అపహాస్యాలకు గురి కావలసివచ్చిందో ఆమెకు బాగా తెలుసు. 'ఇదిగో తల అంటే, అదుగో తోక' అనే ఈ గుడ్డిలోకం వాళ్ళ అందమైన సంసారానికి ఎంత అపవిత్రతలను అంటగట్టిందో, ఎన్ని అపవాదులను రుద్దిందో పద్మ చెవులను దాటిపోలేదు. అందమైన

మంజులద్వారా అవినీతిపరంగా డబ్బు గడిస్తున్నాడనే నికృష్ట మైన అపవాదును విని, తన తమ్ముని లేతహృదయం ఎలా తట్టుకుందో ఊహించుకుంటే ఆమె వణికిపోతుంది. పెళ్ళి చేసుకుని, బంగారంలాంటి భార్య ఉండగానే పరస్త్రీల వ్యామోహానికి దాసులయ్యే ఈ మగవాళ్ళంతా, మంజుల తప్ప మరో స్త్రీని కన్నెత్తి చూడని తన తమ్ముడిని గోపాల కృష్ణుడని అవహేళన చేస్తూవుంటే ఆమె తమ్ముని దౌర్భా గ్యానికి మూగగా రోదించేది. ఎవరేమనుకున్నా బహుశా ఆమె లెక్కచేసివుండేది కాదుగాని, తన భర్త, తన కష్టాలలో సానుభూతి చూపించవలసిన తోడు, తన కన్నిటికి కారణ మవుతుంటే, ఆమెకు తాత్కాలికంగా జీవితంమీద విరక్తి కలుగుతుండేది. అయినా, ఎన్నడూ ఆమె భర్త మాటకు పల్లెత్తు జవాబు చెప్పలేదు. కానీ, ఈ రోజెందుకో ఆమెకే అర్థంకాని తెగింపు ఆమెలో బయలుదేరింది.

'గోపాలకృష్ణుడి అంతర్యం, రాధమ్మ ఆరాధన మీకు చెప్పినా అర్థం కావులెండి.'

'ఎవరా రాధమ్మ ?'

పద్మ మాట్లాడలేదు. మాటకు మాటకలపడం ఆమెకు ఇష్టం లేకపోయింది.

'సమర్థించక సమర్థించక మీ తమ్ముడినే సమ ర్థించాలా ?'

పద్మ యీ మారు మౌనంగా ఉండలేకపోయింది.

'వాడిని కాక ఇంకెవరిని సమర్థించను ? వాడు నా తమ్ముడు కావడమే నాకున్న ఒకే ఒక అదృష్టం.'

ఆమె అతుకుబొతుకుల సంసారాన్ని ఎలాగైనా నిలుపుకోవాలనే తాపత్రయం, తన భర్త జంతుప్రవృత్తితో మెల్ల మెల్లగా సడలిపోతూంది.

'ఆహాఁ మీ తమ్ముడు చేసింది పెద్ద ఘనకార్యం కదూ! అందుకేనా తమరింత విర్రవీగడం?'

చర్రున లేచింది పద్మ. ఈ బంధం తెగిపోతుందేమో అని భయపడడంకూడా లేదా క్షణంలో.

'అవును నమ్మించినవాళ్ళను మోసం చెయ్యడం వాడికి తెలియదు. తోబుట్టినదాని సంసారాన్ని కూలదోయడం వాడి కసలు చేతకాదు. అందుకే కదూ వాడంటే మీ కంత పగ. 'నిన్ను ఏలుకోను పొమ్మనడం' మీకే తగింది. ఆమాట వాడు అనలేక, తనను నమ్ముకున్న మంజులతో మనస్ఫూర్తిగా కాపురం చేస్తున్నాడు. అందువల్ల మీ కొచ్చిన నష్ట మేమిటి? సంఘానికొచ్చిన అగౌరవ మేమిటి?'

పద్మ భర్త కొద్దిగా తగ్గాడు.

'మన భారతదేశంలో భార్యాభర్తల సంబంధం ఎంత పవిత్రమైనది. మూడో తాళి కట్టకుండానే భార్యా భర్తలయిపోదామనుకున్నాడేం మీ తమ్ముడు?'

'దానికి కారకులెవరు?' తగ్గు స్వరంతో అంది పద్మ

'కారకులెవరైనా కానీ, ఆడది 'తగుదునమ్మా' అంటూ రెండో పెళ్ళి చేసుకుంటుంటే, అదీ నా భార్య తమ్ముడు పాడైపోతూంటే చూడలేకపోయాను ఆరోజు. అయితే, ఏమంటారిప్పుడు?'

"ఈనాడు, అంతా అయిపోయిన ఈ రోజు ఏమని మాత్రం ఏం ప్రయోజనం! అయినా, భార్య మనస్సును ఇంత బాగా అర్థంచేసుకునే మీరు, భార్య తమ్ముడిక్షేమాన్ని ఇంత అందంగా కాంక్షించే మీరు నాకు భర్తగా వుండగా నాకింకేమి మాట్లాడేది!"

"పద్మా!"

"ఎందుకరుస్తారు? మీరూ, సంఘమూకూడా ఇప్పుడు చల్లగానే వున్నారుగా. కాకపోతే. బజారుస్త్రీల జాబితాలోకి మంజుల ఎక్కకపోవడమే మీలాటి మగవాళ్ళున్న ఈ సంఘానికి జరిగిన అన్యాయం."

"నోరుమూసుకో....మాటలు నేరుస్తున్నావే"

"ఈరోజు కొత్తగా నోరు మూసుకునేదేముంది. మీ చేత మూడుముళ్ళు వేయించుకున్ననాడే నా నోరు మూతపడింది. నాకూ తెలుసు-ఇంకా ఎక్కువ మట్లాడితే యీ రోజుతో మన బంధం తెగిపోతుందని, పరవాలేదు. మన అదృష్టం - మనకు పిల్లల్నివ్వలేదు భగవంతుడు. నాకు బ్రతకాలని పిసమెత్తు వాంఛకూడా లేదు. మీకు - మరో పదేళ్ళ తర్వాతయినా సరే తమ కూతుళ్ళను, సంతోషంగా కాళ్ళుకడిగి కన్యాదానం చెయ్యడానికి చాలామంది తండ్రులు చేతులు కట్టుకుని క్యూలో నిలబడివున్నారు. కానివ్వండి, జరిగేదేదో జరగనివ్వండి."

8)

ఈరోజు చాలా కొత్తగా, దయ్యం పట్టినట్టు మాట్లాడు తున్న భార్యను అవాక్కయి చూస్తూ ఉండిపోయాడతను.

* * *

హడావిడిగా, అలసిపోయి, వాడిపోయిన ముఖంతో వస్తున్న పద్మ కెదురుగా వస్తూ ఆదరంగా అంది మంజుల;

"రండి, వదినా!"

'వదినా!' ఇన్నాళ్ళకు, ఇన్నాళ్ళకు ఎంత మధుర మైన పిలుపు! తనకు ముగ్గురు మరదులు, ఒక ఆడబిడ్డ వున్నా, వాళ్ళ దగ్గరనుండి ఈ మాత్రపు ఆప్యాయతగా, పిసమెత్తు గౌరవాన్ని పొందలేకపోయింది.

"రండి కూర్చోండి వదినా!"

కొన్ని సంవత్సరాల తరవాత మరల ఆ గడపతొక్కిన పద్మ నీరస స్వరంతో అడిగింది; "వాడేడమ్మా?"

"వస్తారు. మీరు అలిసిపోయినట్టున్నారు. వచ్చి స్నానం చెయ్యండి."

'తరువాత చేస్తానులే, మంజులా!' అంటూ నిర్వీ ర్యంగా అక్కడున్న మంచంమీద కూలబడిపోయింది పద్మ. ఆమెకు ఎంత త్వరగా తమ్ముడు వస్తే అంత త్వరగా తను చెప్పదలుచుకున్నది చెప్పేసి గుండెబరువు దించుకోవాలనివుంది. ఆమె అంతర్యాన్ని పసిగట్టినట్టే అప్పుడే వచ్చిన కృష్ణకు, తన భార్య, అక్క పక్కపక్కన కూర్చునివుండడం కనుల పండువుగా కనిపించింది. తను, మంజుల కలిసి జీవించడం

మొదలుపెట్టినతరవాత, మొట్టమొదట వచ్చిన, కోరిన అతిథి ఆమె.

"అక్కా! ఎన్నాళ్ళకు గుర్తుకొచ్చాను! బావ పంపించాడా?"

ఆమె దానికి జవాబు చెప్పలేదు. చటుక్కున అతని చెయ్యి పట్టుకుని తన పక్కగా కూర్చోబెట్టుకుని అతని తల నిమురుతూ, గద్గద కంఠాన చెప్పింది!

'నావల్ల నీ వెంత పోగొట్టుకున్నావురా? నీ పచ్చటి బ్రతుకులో, ఎంతటి కల్మషాన్ని కలుపుతున్నారురా వీళ్లు! నావల్ల....నావల్ల నువ్వు అపనిందల పాలవడానికి వీలులేదు. నువ్వు అందరిలా సుఖంగా, శాంతంగా సంసారం చేసుకోవాలిరా.'

అతను నిండుగా నవ్వాడు.

'నువ్వు బాధపడకక్కా. పెళ్ళయిన చాలా సంసారాలకంటె చాలా పచ్చగానే బ్రతుకుతున్నాము మేము. ఆవేశాలలో ఏముంది - తెలివిగా సమస్యలని పరిష్కరించుకోవాలి గాని? అయినా జీవితానికి ఒక రూలనేదేముంది? నాకు నచ్చిన రూలు ఇది. ఎవరు మెచ్చినా, మెచ్చకపోయినా రెండు సంసారాలూ పచ్చగానేవున్నాయి, చాలదా అక్కా?'

'అహఁ అహఁ....అలా కాదు, అలా కాదు, నువ్వు మంజులను పెళ్ళిచేసుకో.... లేకపోతే నాకు మనశ్శాంతిలేదురా, కృష్ణా!'

కృష్ణ ఫక్కున నవ్వాడు.

"ఇంకా నీ తమ్ముడు పసివాడనుకుంటున్నావా, అక్కా నా తలవైపొకమారు చూడు" అతని తలలో సగానికి పైగా పండిపోయిన వెంట్రుకలు ఆమె కళ్ళలో నీళ్ళు నింపాయి.

'తన పిచ్చిగాని ఆ కాలం మరలా వస్తుందా? తన తమ్ముడు తనను ఆశీర్వదించమని అడిగి దగ్గర దగ్గర పదిహేను సంవత్సరాలు! వయసుకంటె ఎదిగిపోయి సంధ్య తిరిగిపోనున్న అతని జీవితానికి క్రొత్తగా తనేం పెళ్ళి చేస్తుంది?'

చాలా హాయిగా, నిండుగా, వ్యథల కతీతంగా నవ్వుతున్న తమ్ముని చిత్రంగా చూస్తూ ఉండిపోయింది పద్మ.